

ОТЧИТАНЕ НА РАЗЧЕТИТЕ

„Открии доброто у хората и се опитай да го развиеш”

Дж. У. Мариот

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

При тях има две страни, като една е предприятието, а другата може да бъде друго предприятие, физическо лице / персонал, съдружник и др./.

Разчетите могат да се разделят на:

а/. вземания – реални и условни

б/. задължения-реални и условни

Реалните са действителни разчетни отношения, които се проявяват като конкретни активи и пасиви. Условните са евентуални, когато настъпи събитието те могат да се превърнат в реални.

Освен тези разчети съществуват и

а/. външни

б/. вътрешни

Това деление се дължи на вида на статута на контрагентите.

2. ОТЧИТАНЕ НА РАЗЧЕТИТЕ С ДОСТАВЧИЦИ И КЛИЕНТИ

Те имат висок относителен дял в общите разчети, тъй като отчитат взаимоотношенията на предприятието, свързани с извършваната от него дейност.

Разчетите с доставчици и клиенти бяха разгледани косвено в останалите глави. Съществуват и по-специфични взаимоотношения например в условията на търговски кредит като в случая се ползва сметка

413 по търговски кредит

3. ОТЧИТАНЕ НА РАЗЧЕТИТЕ ПРИ ПРОДАЖБА ПО АВАНСИ

Това са случаите, когато клиентите изплащат предварително аванс за бъдещи доставки. В този случай се ползва сметка 412 Клиенти по аванси – пасивно. Това осигурява ангажираност от страна на клиентите и е изгодно за доставчика при получаване на аванса.

Д-т гр.50

К-т 412 Клиенти по аванси

При продажба на стоки и услуги, за които е платен аванс

Д-т 412 Клиенти по аванси

К-т гр.70 Постъпления от продажби

К-т 4532 Начислен ДДС за продажбите

При връщане на неизползвания аванс

Д-т 412 Клиенти по аванси

К-т гр.50

4. ОТЧИТАНЕ ПРИ ПРОДАЖБА НА ТЪРГОВСКИ КРЕДИТ

В практиката са познати случаи, когато се продават активи при условията на търговски кредит. Той може да се оформи със запис на заповед, менителница и др.

Счетоводното отчитане е както при обикновената продажба, но се използва сметка 413 Клиенти по търговски кредити.

В този случай се плащат лихви от клиентите при просрочване на кредита.

<i>Д-т</i>	413	Клиенти по търговски кредити
<i>К-т</i>	721	Приходи от лихви

При предсрочно погасяване на кредита

<i>Д-т</i>	621	Разходи за лихви
<i>К-т</i>	413	Клиенти по търговски кредити

Тук лихва се явява отбива, който предприятието прави на клиентите за предсрочното погасяване на кредита.

---

5. ОТЧИТАНЕ ПРИ ПРОДАЖБИ ПРИ ОПРЕДЕЛЕНИ УСЛОВИЯ

Това са случаите при отбиви от цени, отсрочени плащания, гаранции на клиента и др.

При тази ситуация може да се използва отделна сметка 414 Клиенти по продажби при определени условия или да се открие аналитична сметка към 411.

Пример:

АД продава автомобили за 82000лв. и начислен ДДС 20%.
В договора е предвидено гаранционно поддържане за 3000лв.

<i>Д-т</i>	414	Клиенти по продажби при определени условия	101400
<i>К-т</i>	702	Приходи от продажба на стоки	82000
<i>К-т</i>	4532	Начислен ДДС за продажбите	16400
<i>К-т</i>	751	Нефинансови приходи за бъдещи периоди	3000

6. ОТЧИТАНЕ НА РАЗЧЕТИТЕ С ПОДОТЧЕТНИ ЛИЦА

Те възникват във връзка с дадени аванси отчитат се със сметка

422 Подотчетни лица/активна/

При отпускане на аванс се съставя статията.

<i>Д-т</i>	422	Подотчетни лица
<i>К-т</i>	501	Каса в лева
<i>К-т</i>	502	Каса във валута

При представяне на отчета от командированото лице се съставя статията.

<i>Д-т</i>	609	Други разходи
<i>К-т</i>	422	Подотчетни лица

Тази статия се съставя на база авансов отчет в срок определен от нормативни актове.

Ако авансът е по-голям от изразходваните суми /пътни, квартирни, дневни/ се съставя статията

<i>Д-т</i>	501	Каса в лева
<i>Д-т</i>	502	Каса във валута
<i>К-т</i>	422	Подотчетни лица

Вземанията по липси и начети бяха разгледани при отчитане на ДМА и КА.

Вземанията по рекламации възникват в резултат на активните връзки с контрагенти.

Възможно е доставената стока или услуга да не отговарят на договорените условия /некачествени, по-малко количество на стоката от договорената, неспазване на срокове и др./ В този случай се използва сметка

441 Вземане по рекламация /активна/

Контрагентът може да приеме рекламацията или да я отхвърли.

Когато доставката е по-малка от договорената се съставя статията.

<i>Д-т</i>	302	Материали
	304	Стоки с действително доставените количества /цена на придобиване/
<i>К-т</i>	401	Доставчици с действително доставените количества цена на придобиване/
<i>Д-т</i>	441	Вземания по рекламации
<i>К-т</i>	401	Доставчици

Тази статия се съставя с разликата /цена на придобиване на липсващото количество/

Ако доставчика достави липсващото количество или заплати стойността.

<i>Д-т</i>	302	Материали
<i>Д-т</i>	304	Стоки
<i>К-т</i>	441	Вземания по рекламации

Ако контрагента не е съгласен, отказва рекламацията и се съставя статията

<i>Д-т</i>	444	Вземания по съдебни спорове
<i>К-т</i>	441	Вземания по рекламации

При съдебно решение в полза на клиента

<i>Д-т</i>	445	Присъдени вземания
<i>К-т</i>	444	Вземания по съдебни спорове

При получаване на вземането

<i>Д-т</i>	501	Каса
<i>Д-т</i>	503	Разплащателна сметка
<i>К-т</i>	445	Присъдени вземания

Съдебните разноси се отчитат със статията

<i>Д-т</i>	444	Вземания по съдебни спорове
<i>К-т</i>	501	Каса
<i>К-т</i>	503	Разплащателна сметка

Възможно е съда да не потвърди иска, т.е. той да бъде в ущърб на клиента, тогава със сумата на вземането и съдебните разноси се съставя статията

<i>Д-т</i>	609	Други разходи
<i>К-т</i>	444	Вземания по съдебни спорове